

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΠΑΙΔΙΚΗ
ΗΛΙΚΙΑ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ, Ο ΛΟΓΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΜΕΣΑ ΑΠΟ
ΔΥΟ ΚΛΑΣΣΙΚΑ ΠΑΙΔΙΚΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ελένη Γιώτη

Επιβλέπουσα: Ζωή Νικηφορίδου
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Ιωάννινα, Ιανουάριος, 2026

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ ΣΤΗΝ ΠΡΩΙΜΗ ΠΑΙΔΙΚΗ
ΗΛΙΚΙΑ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ, Ο ΛΟΓΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΜΕΣΑ ΑΠΟ
ΔΥΟ ΚΛΑΣΣΙΚΑ ΠΑΙΔΙΚΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ελένη Γιώτη

Επιβλέπουσα: Ζωή Νικηφορίδου
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Ιωάννινα, Ιανουάριος, 2026

ILLUSTRATION, DISCOURSE AND PLAY THROUGH TWO
CLASSICAL CHILD LITERATURE BOOKS

Εγκρίθηκε από τριμελή εξεταστική επιτροπή

28/01/2026 Ιωάννινα

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1. Επιβλέπων /ουσα

Ζωή Νικηφορίδου

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια- Πρόεδρος

2. Μέλος επιτροπής

Ελένη Καινούργιου

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

3. Μέλος επιτροπής

Αντώνης Νάτσης

Μέλος ΕΔΠ

Η Πρόεδρος του Τμήματος

Ζωή Νικηφορίδου

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια

Υπογραφή

© Γιώτη Ελένη, 2026.

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. Allrightsreserved.

Δήλωση μη λογοκλοπής

Δηλώνω υπεύθυνα και γνωρίζοντας τις κυρώσεις του Ν. 2121/1993 περί Πνευματικής Ιδιοκτησίας, ότι η παρούσα πτυχιακή εργασία είναι εξ ολοκλήρου αποτέλεσμα δικής μου ερευνητικής εργασίας, δεν αποτελεί προϊόν αντιγραφής ούτε προέρχεται από ανάθεση σε τρίτους. Όλες οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν (κάθε είδους, μορφής και προέλευσης) για τη συγγραφή της περιλαμβάνονται στη βιβλιογραφία.

Γιώτη Ελένη

Υπογραφή

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα διατριβή αποτελεί μια ποιοτική έρευνα στην οποία μέσα από παρουσιάσεις και συγκρίσεις συγκεκριμένου δείγματος παιδικών λογοτεχνικών βιβλίων βγαίνουν συμπεράσματα αναφορικά με τις εικόνες, τον λόγο και την παρουσίαση του παιχνιδιού μέσα στα παιδικά λογοτεχνικά βιβλία. Το παιδικό λογοτεχνικό εικονοβιβλίο μεταλαμπαδεύει μέσα από τον λόγο του και τις εικόνες ηθικά διδάγματα, αντιλήψεις της εκάστοτε εποχής, τον σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει το παιχνίδι στις ζωές των παιδιών καθώς μέσα από τις εικόνες διαφαίνονται οι «αισθητικές», η εξέλιξη της τεχνολογίας κι συμβολή τους μέσα στο αφήγημα. Επιπλέον, μέσα από την μέθοδο της σύγκρισης των βιβλίων παρουσιάζονται οι διαφορές μεταξύ τους που τα καθιστούν ξεχωριστά στον «κόσμο» της παιδικής λογοτεχνίας και την εξελικτική πορεία του λόγου, των εικόνων αλλά και της παρουσίασης του παιχνιδιού κάθε αφηγήματος μέσα στο χρόνο σε σχέση με την πρωτότυπη έκδοση. Συμπερασματικά, γίνεται αντιληπτό ότι τα παιδικά λογοτεχνικά βιβλία δεν αποτελούν μόνο μέσο ψυχαγωγίας ή διδασχής των παιδιών αλλά αποτελούν «καθρέφτη» της ψυχολογίας των πρωταγωνιστών και της εξέλιξης της κοινωνίας.

Λέξεις κλειδιά: Παιδική λογοτεχνία, εικόνες, λόγος, παιχνίδι, εικονοβιβλίο, παρουσίαση βιβλίων, σύγκριση

ABSTRACT

This thesis is a qualitative research in which, through presentations and comparisons of a specific sample of children's literary books, conclusions are drawn regarding the images, the discourse and the presentation of play in children's literary books. The children's literary picture book transmits, through its discourse and images, moral lessons, perceptions of the era, the important role that play plays in children's lives, as through the images the "aesthetics", the evolution of technology and their contribution to the narrative are revealed. In addition, through the method of comparing the books, the differences between them that make them distinct in the "world" of children's literature and the evolutionary course of the discourse, the images and the presentation of play of each narrative over time in relation to the original edition are presented. In conclusion, it is understood that children's literary books are not only a means of entertainment or education for children but also a "mirror" of the psychology of the protagonists and the evolution of society.

Keywords: Children's literature, images, narration, play, picture book, presentation, comparison

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	iv
ABSTRACT.....	v
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΕΧΟΜΕΝΩΝ	vi
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ.....	ix
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
1.1. Σκοπός της εργασίας.....	1
1.2. Ερευνητικά ερωτήματα.....	1
1.3. Δομή εργασίας	1
2. Ορισμοί βασικών εννοιών	3
2.1. Παιχνίδι.....	3
2.2. Παιδικό βιβλίο	3
2.3. Παιδική Λογοτεχνία.....	4
3. Μεθοδολογία έρευνας	6
3.1. Περιγραφή έρευνας.....	6
3.2. Ερευνητικά ερωτήματα.....	6
3.3. Εργαλεία έρευνας.....	7
3.4. Περιλήψεις.....	8
3.4.1. «Πολυάννα» Το παιχνίδι της χαράς (1978)	8
3.4.2. «Πολυάννα» (2004)	8
3.4.3. «Πολυάννα» (2020)	8
3.4.4. «Το μικρό σπίτι στο λιβάδι»-Β' βιβλίο (1979) , (2004) , (2020).....	9

4. Αποτελέσματα	10
4.1. Παρουσίαση και σύγκριση των εικόνων μέσα από τα βιβλία	10
4.1.1. Συνοπτική παρουσίαση των εικόνων των βιβλίων	10
4.1.2. Σύγκριση εικόνων των βιβλίων Πολυάννα.....	15
4.1.3. Σύγκριση εικόνων των βιβλίων Μικρό Σπίτι στο Λιβάδι- Β'Βιβλίο.....	15
4.2. Συνοπτική παρουσίαση του λόγου των βιβλίων	16
4.2.1. Σύγκριση του λόγου των βιβλίων Πολυάννα.....	19
4.2.2. Σύγκριση του λόγου των βιβλίων Μικρό Σπίτι στο Λιβάδι-Β' Βιβλίο	20
4.3. Παρουσίαση και σύγκριση της έννοιας του παιχνιδιού.....	20
4.3.1. Παρουσίαση και σύγκριση παιχνιδιού των βιβλίων Πολυάννα	20
4.3.2. Παρουσίαση παιχνιδιού των βιβλίων Μικρό Σπίτι στο Λιβάδι-Β' Βιβλίο.....	24
4.3.3. Σύγκριση του παιχνιδιού των βιβλίων Πολυάννα	24
4.3.4. Σύγκριση του παιχνιδιού των βιβλίων Μικρό σπίτι στο λιβάδι- Βιβλίο Δεύτερο 25	
5. Συμπεράσματα.....	26
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	28

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 3-1: Τα βιβλία της μελέτης.....	7
Πίνακας 4-1: Εξώφυλλο και ενδεικτική εσωτερική εικόνα τριών εκδόσεων του βιβλίου Πολυάννα.....	10
Πίνακας 4-2: Εξώφυλλο και ενδεικτική εσωτερική εικόνα τριών εκδόσεων του βιβλίου Μικρό σπίτι στο λιβάδι (βιβλίο 2 ^ο).....	11
Πίνακας 4-3: Εξώφυλλο Παρουσίαση εικόνων μέσα στα βιβλία – Πολυάννα	12
Πίνακας 4-4: Εξώφυλλο Παρουσίαση εικόνων μέσα στα βιβλία – Μικρό σπίτι στο λιβάδι ..	14
Πίνακας 4-5: Παρουσίαση του λόγου μέσα στα βιβλία.....	17

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 4-1: Παραδείγματα κειμένου	21
---	----

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1. Σκοπός της εργασίας

Η συγκεκριμένη πτυχιακή εργασία έχει στόχο την ανάλυση δύο κλασσικών παιδικών εικονοβιβλίων τα οποία είναι ευρέως γνωστά στον κόσμο της παγκόσμιας παιδικής λογοτεχνίας. Το ένα είναι το «Μικρό Σπίτι στο Λιβάδι»-Βιβλίο Δεύτερο και το δεύτερο είναι «Πολύαννα» Το παιχνίδι της χαράς. Πιο συγκεκριμένα στοχεύει στην παρουσίαση και σχολιασμό ενός δείγματος εικόνων και λόγου μέσα από το βιβλίο αλλά και τον τρόπο που παρουσιάζεται το παιχνίδι μέσα από τρεις διαφορετικές ελληνικές εκδόσεις του εκάστοτε αφηγήματος σε διαφορετική εποχή. Από την γλώσσα που χρησιμοποιείται μέχρι και τον τρόπο που τοποθετούνται μέσα στο κείμενο οι εικόνες αλλά και πως κάθε βιβλίο προβάλλει το παιχνίδι. Καταληκτικά, μέσα από ερωτήματα που έχουν διαμορφωθεί θα επιτευχθεί η σύγκριση, η ανάλυση κι η καταλογή συμπερασμάτων αναφορικά με τα συγκεκριμένα εικονοβιβλία.

1.2. Ερευνητικά ερωτήματα

Τα ερευνητικά ερωτήματα αποτέλεσαν την βάση της έρευνας όπου μέσα από αυτά έγινε η καταλογή συμπερασμάτων:

1. Πόσες εικόνες (ζωγραφιές) υπάρχουν στο εκάστοτε βιβλίο και στην εκάστοτε έκδοση, τόσο στο εξώφυλλο και οπισθόφυλλο όσο και εσωτερικά; κατά πόσο έχουν κοινά οι εικόνες μεταξύ τους και πώς συνδυάζονται μαζί με το κείμενο;
2. Ποια τα βασικά χαρακτηριστικά του λόγου στη γραφή και αφήγηση της εκάστοτε ιστορίας μέσα από τις τρεις εκδόσεις;
3. Τι κοινά υπάρχουν μεταξύ των βιβλίων σύγκρισης σχετικά με την παρουσίαση του παιχνιδιού και τι διαφορές υπάρχουν ανά εποχή που κυκλοφόρησε το κάθε βιβλίο τόσο στη θέση του παιχνιδιού όσο και στον τρόπο παρουσίασής του μέσα στο κείμενο;

1.3. Δομή εργασίας

Η εργασία αποτελείται από 6 κεφάλαια: 1^ο κεφάλαιο την Εισαγωγή όπου αναγράφονται ο σκοπός της , τα ερευνητικά ερωτήματα κι δομή της εργασίας , 2^ο κεφάλαιο τους ορισμούς βασικών εννοιών που είναι το παιχνίδι ,το παιδικό βιβλίο κι παιδική λογοτεχνία , 3^ο κεφάλαιο την μεθοδολογία της έρευνας , τα ερευνητικά ερωτήματα , τα εργαλεία της έρευνας δηλαδή αναφέρονται τα βιβλία που λειτουργούν ως δείγματα και οι περιλήψεις τους, 4^ο κεφάλαιο τα

αποτελέσματα της έρευνας, οι συνοπτικές παρουσιάσεις των εικόνων , του λόγου και του παιχνιδιού κι συγκρίσεις των δειγμάτων , το 5^ο κεφάλαιο τα συμπεράσματα της έρευνας και την βιβλιογραφία.

2. Ορισμοί βασικών εννοιών

2.1. Παιχνίδι

Το παιχνίδι είναι ένα δυναμικό σημείο συνάντησης των σκέψεων, της φαντασίας, των συναισθημάτων που από «θεωρία» μετατρέπονται σε πράξη (Linqvist, 1995). Αποτελεί κάτι που είναι πολιτισμικά κατασκευασμένο όπου τα παιδιά δημιουργούν φανταστικές καταστάσεις βασιζόμενα στις εμπειρίες της καθημερινότητας τους και μέσα από αυτή τη διαδικασία δίνουν νόημα σε αντικείμενα αλλά και σε πράξεις (Fleer, 2010). Επιπρόσθετα, το παιχνίδι δεν αποτελεί «σταθερά» αλλά είναι μια εξελικτική διαδικασία η οποία επηρεάζεται από την τοποθεσία στην οποία λαμβάνει μέρος (εσωτερικό παιχνίδι, παιχνίδι στη φύση), από τα υλικά τα οποία θα αξιοποιηθούν (παιχνίδια, κλαδιά, πέτρες), τον χρόνο αλλά και την εμπλοκή άλλων ανθρώπων (μοναχικό παιχνίδι, κοινωνικό παιχνίδι) (Sturrock and Else, 1998). Κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού, τα παιδιά δοκιμάζουν τρόπους αντιμετώπισης των κοινωνικών καταστάσεων, αποκτούν γνώσεις, μαθαίνουν να αξιοποιούν με ορθό τρόπο την γλώσσα, αναπτύσσονται σωματικά και μαθαίνουν να επιλύουν προβλήματα της καθημερινότητας (Sheridan, 1977). Μέσα από το παιχνίδι υπάρχει η δυνατότητα έκφρασης και η επικοινωνία με τον κόσμο των ενηλίκων ο οποίος είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με αυτόν των παιδιών αφού οι ενήλικες μεταλαμπαδεύουν μορφές πολιτισμού, γνώσεις, την αισθητική και τους κανόνες της κοινότητας που ανήκουν (Linqvist, 1995). Επιπλέον, είναι ιστορικά αποδεδειγμένο ότι το παιχνίδι βοήθησε στην εξέλιξη και την επιβίωση της κοινωνίας καθώς τα παιδιά μάθαιναν δεξιότητες όπως μαγείρεμα, άναμμα φωτιάς και άλλες πολλές χρήσιμες ενέργειες με τις οποίες ερχόντουσαν σε πρώτη επαφή μέσα από το παιχνίδι, πιο συγκεκριμένα τα παιχνίδια-αντικείμενα (Elkonin, 2005). Συμπερασματικά, το παιχνίδι κατευθύνεται από εσωτερικά κίνητρα (Dockett, 1999), απορρέει από προηγούμενες εμπειρίες (Bruce, 2005), αντλεί θέματα από την καθημερινή ζωή (Van Oers, 2010) και «προσαρμόζεται» στις ανάγκες της κοινότητας αλλά και βοηθάει στην ολική ανάπτυξη του παιδιού.

2.2. Παιδικό βιβλίο

Ο όρος παιδικό βιβλίο αποτελεί για λόγους γλωσσικής οικονομίας την συντομογραφία του όρου «βιβλίο για παιδιά». Λόγω της αδυναμίας προσδιορισμού του όρου «παιδί» και «παιδική ηλικία», υπάρχει δυσκολία στον σαφή ορισμό του παιδικού βιβλίου καθώς αρκετοί θεωρούν ότι «παιδικό βιβλίο» είναι οτιδήποτε έχει γραφτεί και σχεδιαστεί για παιδιά. Μέσα από αυτού του όρου καλύπτονται μια μεγάλη ποικιλία βιβλίων π.χ σχολικά βιβλία, σχολικά βιβλία, ηλεκτρονικά βιβλία και άλλα. Πιο συγκεκριμένα, στα παιδικά βιβλία στην Ελλάδα επικρατούν

δύο τύποι παιδικών βιβλίων : τα εικονοβιβλία (picture books) και τα βιβλία με εικόνες (illustrated books). Επιπρόσθετα, η ανάγνωση ενός βιβλίου με εικόνες διαφέρει από την ανάγνωση από ένα βιβλίο που δεν εμπεριέχει εικόνες καθώς η εικόνα είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με το κείμενο γιατί επεξηγεί τον λόγο και γίνεται κομμάτι ενός συνόλου .Στο εικονοβιβλίο , έχει σημασία με ποιόν τρόπο οργανώνεται αυτή η συνύπαρξη πληροφοριών, κειμενικών και εικονιστικών. Τέλος, το βιβλίο με εικόνες δίνει ιδιαίτερο βάρος στην πρώτη και στην τελευταία σελίδα δηλαδή το εμπροσθόφυλλο και το οπισθόφυλλο οφείλουν να είναι πρωτίστως καλοσχεδιασμένα και ενδεικτικά του περιεχομένου, καθώς πρώτα με αυτά θα κάνει τη γνωριμία του με το συγκεκριμένο βιβλίο (Χαντ, 1996).

«Η διάκριση μεταξύ τους αφορά κυρίως τον τρόπο ανάγνωσης ενός κειμένου με λέξεις , αυτό ισχύει πολύ περισσότερο για το εικονοβιβλίο». Με άλλα λόγια , τις σελίδες του εικονοβιβλίου μπορείς να τις δεις σαν να ανοίγονται μπροστά σου κι να εξερευνάς ελεύθερα τη διασύνδεση δύο μέσων , τη διασύνδεση εικονογράφησης και κειμένου. Το εικονοβιβλίο έχει τη λογική ότι η εικονιστική αφήγηση δεν πρέπει κατ'ανάγκη να ακολουθεί πιστά τον κειμενικό λόγο, σε αντίθεση με το βιβλίο με εικόνες , που συνήθως επεξηγεί και ενισχύει αυτό που λέει το κείμενο , ή απλώς αρκείται στο να το διακοσμήι. Το εικονοβιβλίο βλέπει το βιβλίο ως όλο , στο οποίο επιδιώκεται μια διπλή αφήγηση , μια κειμενική και μια εικονιστική , η σχέση των οποίων είναι ότι η μια αναπτύσσει την άλλη , πολύ συχνά όμως κατά τρόπο που το νόημα της μιας να συγκρούεται και να αναιρεί , ή έστω απλώς να διαφέρει από το νόημα της άλλης» (Χαντ, 1996 σελ 103).

2.3. Παιδική Λογοτεχνία

«Φτάνοντας να αποφασίσουμε τι είναι παιδική λογοτεχνία και τι δεν είναι ,αυτό γίνεται σύνθετο από το γεγονός ότι πρέπει να κατανοήσουμε τι είναι παιδική ηλικία πόσο διαρκεί , πως οι ορισμοί της παιδικής ηλικίας επηρεάζονται όπως η τάξη, ο τόπος , η φυλή και ο πλούτος, καθώς και για ποιο λόγο υπάρχει η παιδική λογοτεχνία. Όλα αυτά έχουν αλλάξει σημαντικά μέσα στο χρόνο» (Grenby, 2011 and Reynolds, 2011, σελ.23). Είναι γεγονός ότι η «παιδικότητα» των παιδιών γίνεται διαφορετικά αντιληπτή από τα ίδια τα παιδιά και διαφορετικά από τους ενήλικες. «Η «παιδικότητα» ενός κειμένου μπορεί να επηρεάσει, να αλλάξει την «παιδικότητα» ενός παιδιού και αντιστρόφως» (Hollindale, 1997, σελ. 27). Οι ενήλικες οι οποίοι αποτελούν και συγγραφείς των παιδικών λογοτεχνικών βιβλίων δίνουν έμφαση στην ωραιοποίηση του λόγου, στο γνωστικό επίπεδο των παιδιών αλλά και στην αναβάθμιση του και στις ψυχικές ανάγκες της παιδικής ηλικίας (Καλλέργης, 1989). Για αυτό

φαίνεται ότι η παιδική λογοτεχνία αποτελεί ένα δημιούργημα των ενηλικών όπου μέσα από την παράθεση βιωμάτων (Hollindale, 1997) γίνεται προσπάθεια αποφυγής βωμολογιών και σαρκασμού (Λότη Πέτροβιτς-Ανδρουτσοπούλου, 1990) που υπάρχουν στον ενήλικο λόγο ώστε να μπορέσουν τα παιδιά να υιοθετήσουν «τα ιδεολογικά σχήματα με τα οποία φαντασιακά και εξειδικευμένα οραματίζονται οι ενήλικες την παιδική ηλικία» (Rose, 1984, σελ. 26).

3. Μεθοδολογία έρευνας

3.1. Περιγραφή έρευνας

Η εργασία βασίστηκε σε μια υποκειμενική δειγματοληψία για ποιοτική έρευνα όπου έχουν επιλεγεί 2 ξένα κλασσικά αναγνωστικά παιδικά βιβλία του 20^{ου} αιώνα τα οποία έχουν μεταφραστεί στην ελληνική γλώσσα και έχουν επανεκδοθεί στην χώρα μας αρκετές φορές τόσο στον 20^ο όσο και στον 21^ο αιώνα. Το πρώτο είναι η «Πολυάννα, το παιχνίδι της χαράς» της *Eleanor H. Porter* (19 Δεκεμβρίου 1868 – 21 Μαΐου 1920) και το δεύτερο είναι «Το μικρό σπίτι στο λιβάδι, Βιβλίο Δεύτερο» της *Laura Ingalls Wilder* (7 Φεβρουαρίου 1867 – 10 Φεβρουαρίου 1957).

Οι μέθοδοι που χρησιμοποιήθηκαν, δηλαδή η καταγραφή των πληροφοριών και μετέπειτα η σύγκριση των συγκεκριμένων κομματιών από τις τρεις ξεχωριστές εκδόσεις του ίδιου βιβλίου, μέσα από θεματική ανάλυση, βασίζονται στην από/κωδικοποίηση και ανάλυση οπτικών τεκμηρίων και κειμένου. Ο απώτερος σκοπός είναι να συλλεχθούν πληροφορίες (δεδομένα) από τις τρεις διαφορετικές στον χρόνο εκδόσεις του ίδιου παιδικού βιβλίου προκειμένου να αποτυπωθεί η εξέλιξη και τυχόν τροποποιήσεις στην απόδοση του κειμένου και των εικόνων που συνοδεύουν κάθε βιβλίο, καθώς και στην αναπαράσταση του παιχνιδιού μέσα από την αφήγηση.

3.2. Ερευνητικά ερωτήματα

Τα ερωτήματα της έρευνας είναι τα εξής:

1. Πόσες εικόνες (ζωγραφιές) υπάρχουν στο εκάστοτε βιβλίο και στην εκάστοτε έκδοση, τόσο στο εξώφυλλο και οπισθόφυλλο όσο και εσωτερικά; κατά πόσο έχουν κοινά οι εικόνες μεταξύ τους και πώς συνδυάζονται μαζί με το κείμενο;
2. Ποια τα βασικά χαρακτηριστικά του λόγου στη γραφή και αφήγηση της εκάστοτε ιστορίας μέσα από τις τρεις εκδόσεις;
3. Τι κοινά υπάρχουν μεταξύ των βιβλίων σύγκρισης σχετικά με την παρουσίαση του παιχνιδιού και τι διαφορές υπάρχουν ανά εποχή που κυκλοφόρησε το κάθε βιβλίο τόσο στη θέση του παιχνιδιού όσο και στον τρόπο παρουσίασής του μέσα στο κείμενο;

3.3. Εργαλεία έρευνας

Πίνακας 3-1: Τα βιβλία της μελέτης

Βιβλίο	Ημερομηνία έκδοσης	εκδότης	μεταφραστές/ επιμελητές	εικονογράφος
«Πολυάννα» Το παιχνίδι της χαράς (1913) Συγγραφέας: Έλεανόρ Χ. Πόρτερ	1978	Άγκυρα	Γ.Τσουκαλά	Θ.Ανδρεοπούλου
	2004	Παπαδόπουλος	Μαρία Παππά, Αντωνία Κιλεσσοπούλου	Πέτρος Αθανασίου, Νέαρχος Ντάσκας, polkadot design
	2020	Μίνωας	Μαρία Δασκαλάκη, Αθηνά Λυρώνη	Νίκος Γιαννόπουλος
Το μικρό σπίτι στο Λιβιάδι- Β' Βιβλίο (1932) Συγγραφέας: Λώρα Ίνγκαλς- Πόρτερ	1979	Άγκυρα	Φούλας Ζησιμάτου, Νέστορα Γ. Χούνου	Γερ. Γιακουμάτου, Μιχ. Βενετούλια
	2004	Άγκυρα	Φούλας Ζησιμάτου	Σταύρος Παλάντσας , Μιχάλης Βενετούλιας
	2020	Άγκυρα	Φούλας Ζησιμάτου, Νέστορας Χούνος, Κωνσταντίνα Ελαιοτριβάρη	Σταύρος Παλάντσας, Μιχάλης Βενετούλιας

3.4. Περιλήψεις

3.4.1. «Πολυάννα» Το παιχνίδι της χαράς (1978)

Η Πολυάννα είναι ένα κοριτσάκι, που πηγαίνει να ζήσει με την θεία της, που δεν την ήξερε ως τότε και που δεν συμπαθεί την ανιψιά της. Είναι ένα κοριτσάκι φρόνιμο με χρυσή καρδιά και με μεγάλη ζωτικότητα. Ο πατέρας της, ένας φτωχός ιεραπόστολος, της είχε μάθει να παίζει το «παιχνίδι της χαράς», που είναι το μυστικό της ανθρώπινης ευτυχίας. Το κοριτσάκι που θέλει να βλέπει γύρω της ανθρώπους ευτυχισμένους, χαρούμενους, μαθαίνει σε όλους να παίζουν αυτό το περίφημο παιχνίδι. Και το κατορθώνει η Πολυάννα και σκορπίζει γύρω της την χαρά και την ευτυχία. Με την ευθύτητα του χαρακτήρα της, με την πρόσχαρη πάντοτε διάθεση της, και, κυρίως, με την αισιοδοξία της, η Πολυάννα κατορθώνει, όχι μόνο να αλλάξει τον δύστροπο χαρακτήρα της θείας της, αλλά και να ξανά φέρει την ευτυχία και την χαρά μέσα σε εκείνο το πελώριο αρχοντόσπιτο, όπου πριν έρθει αυτή, η ατμόσφαιρα ήταν βαριά και αποπνικτική. Είναι ένα μυθιστόρημα συγκινητικό, που αποπνέει το άρωμα της αισιοδοξίας και που πολλές φορές φέρνει δάκρια στα μάτια και χαμόγελα στα χείλη, γιατί είναι μια ιστορία ανθρώπινη, πολύ ανθρώπινη.

3.4.2. «Πολυάννα» (2004)

Η Πολυάννα είναι ένα από τα παιδικά μυθιστορήματα που αγαπήθηκαν πολύ από όλα τα παιδιά του κόσμου και η ηρωίδα του βιβλίου ταυτίστηκε με την αισιοδοξία και την ευτυχία που προσφέρουν τα απλά καθημερινά πράγματα. Ένα ορφανό φτωχό κοριτσάκι πηγαίνει να μείνει με την θεία του, τη δεσποινίδα Πόλυ Χάρινγκτον, μια στρυφνή γυναίκα, που δε συμπαθεί τα παιδιά, αλλά εκτελεί απλά το καθήκον της χωρίς συναισθηματισμούς και αγάπη. Η Πολυάννα θα φέρει αναστάτωση όχι μόνο της θείας της, αλλά και σε όλη την πόλη. Επειδή θέλει να βλέπει ευτυχισμένους τους άλλους γύρω της, τους μαθαίνει να παίζουν το παιχνίδι της χαράς, που της είχε μάθει ο πατέρας της για να μπορεί να ξεπερνάει τις δυσκολίες και τις στερήσεις. Έτσι, η Πολυάννα καταφέρνει να σκορπίσει αισιοδοξία και χαρά γύρω της και να ξανά κάνει ευτυχισμένη την δύστροπη θεία της. Είναι μια ανθρώπινη ιστορία γεμάτη συναίσθημα αλλά και δράση.

3.4.3. «Πολυάννα» (2020)

Όταν η εντεκάχρονη Πολυάννα έχασε τους γονείς της, την ανέλαβε η αδερφή της μητέρας της. Το κοριτσάκι δεν περίμενε με τίποτα πως η θεία Πόλυ, που θα την φιλοξενούσε αποδώ και εμπρός, θα ήταν τόσο ιδιότροπη και αυστηρή. Όμως, η Πολυάννα βρίσκει παρηγοριά σε ένα

παιχνίδι που έπαιζε με τον μπαμπά της, στο «παιχνίδι της χαράς», σύμφωνα με το οποίο στο καθετί που μας συμβαίνει, υπάρχει κάτι καλό που μπορεί να μας κάνει χαρούμενους. Έτσι σιγά σιγά μεταφέρει στη θεία της ενθουσιασμό και την χαρά της. Κι εκείνη αρχίζει να αλλάζει... Η Πολυάννα γράφτηκε το 1913 και θεωρείται το πιο γνωστό μυθιστόρημα της Έλεανορ Πόρτερ. Η συγγραφέας μάς ξεναγεί στον κόσμο της αθωότητας ενός παιδιού, του οποίου η θετική ενέργεια έχει τη μυστική δύναμη να απαλύνει τις πιο θλιβερές κοινωνικές και προσωπικές καταστάσεις.

3.4.4. «Το μικρό σπίτι στο λιβάδι»-Β' βιβλίο (1979) , (2004) , (2020)

Σίγουρα πολύ λίγα κορίτσια θα'χουν περάσει πιο παράξενα και πιο ενδιαφέροντα παιδικά χρόνια απ'τη Λώρα. Αυτό το βιβλίο περιγράφει πώς η οικογένειά της άφησε το σπίτι της στο δάσος του Ουισκόνσιν και ξεκίνησε μέσα σ' ένα μεγάλο, σκεπαστό αμάξι, με δυο άλογα για τη Δύση. Αυτό το ταξίδι, όσο να φτάσουν στη μοναχική και άγρια χώρα των Ινδιάνων, κράτησε βδομάδες και βδομάδες. Τις νύχτες κατασκήνωναν και τις μέρες προχωρούσαν, περνώντας από ποτάμια και λόφους. Κι ακόμα, όποιος διαβάσει τούτη την ιστορία, δεν θα μπορέσει ποτέ να ξεχάσει πώς έχτισε ο μπαμπάς το καινούριο σπίτι τους με κορμούς από δέντρα, τι τους έτυχε τη νύχτα των Χριστουγέννων, καθώς και το υπέροχο εκείνο επεισόδιο, όπου ο υπερήφανος Ινδιάνος αρχηγός έσωσε το σπίτι τους. Για αυτό και τα ιστορήματα της Λώρας για τα παιδικά της χρόνια, έγιναν για τα παιδιά τα πιο αγαπημένα και πολυδιαβασμένα βιβλία στον κόσμο.

Οι περιλήψεις κι τίτλοι στο συγκεκριμένο βιβλίο διατυπώνονται με τον ίδιο τρόπο και στις τρεις εκδόσεις του.

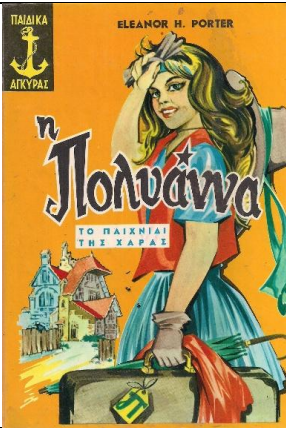
4. Αποτελέσματα

4.1. Παρουσίαση και σύγκριση των εικόνων μέσα από τα βιβλία

4.1.1. Συνοπτική παρουσίαση των εικόνων των βιβλίων

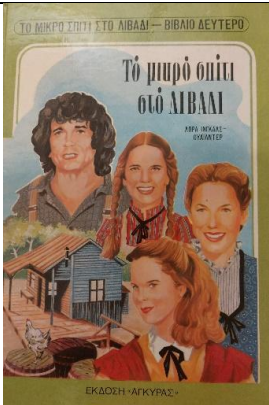
Στους παρακάτω πίνακες θα γίνει παρουσίαση του συνόλου των εικόνων, των χαρακτηριστικών τους και την σχέση που έχουν οι εικόνες με τον λόγο δηλαδή κατά πόσο υπάρχει συνοχή, αν οι εικόνες αποτελούν βοήθημα της αφήγησης και πως βρίσκονται τοποθετημένες σε σχέση με το κομμάτι λόγου που παρουσιάζουν.

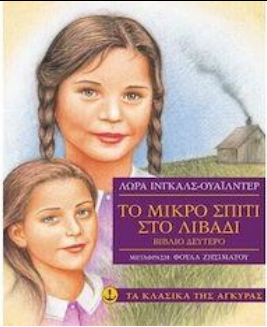
Πίνακας 4-1: Εξώφυλλο και ενδεικτική εσωτερική εικόνα τριών εκδόσεων του βιβλίου Πολυάννα

Έτος έκδοσης	Εκδότης	Εξώφυλλο	Ενδεικτική εσωτερική εικόνα
1978	Άγκυρα		
2004	Παπαδόπουλος		

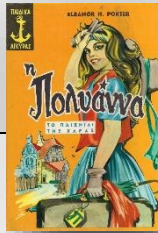
2020	Μίνωας		
------	--------	---	--

Πίνακας 4-2: Εξώφυλλο και ενδεικτική εσωτερική εικόνα τριών εκδόσεων του βιβλίου Μικρό σπίτι στο λιβάδι (βιβλίο 2^ο)

Έτος έκδοσης	Εκδότης	Εξώφυλλο	Ενδεικτική εσωτερική εικόνα
1979	Άγκυρα		
2004	Άγκυρα		

2020	Άγκυρα		
------	--------	---	--

Πίνακας 4-3: Εξώφυλλο Παρουσίαση εικόνων μέσα στα βιβλία – Πολυάννα

Έτος έκδοσης: 1978 Εκδότης: Άγκυρα			
Σύνολο εικόνων: 36 εικόνες στο εσωτερικό 1 εικόνα ανά 4-5 σελίδες			
Χαρακτηριστικά εικόνων		Σχέση εικόνας - λόγου	
Ασπρόμαυρες εικόνες Το εξώφυλλο αποτελεί την μοναδική πολύχρωμη εικόνα και παρουσιάζει την πρωταγωνίστρια vintage pulp-comic εικονογράφηση χαρακτηριστικό της εποχής του '70 οι εικόνες είναι ζωγραφισμένες με απλές γραμμές χωρίς υπερβολές, τόσο οι χαρακτήρες όσο κι εκφράσεις τους είναι φτιαγμένοι με μινιμαλιστικό τρόπο Διαφαίνονται τα συναισθήματα των χαρακτήρων Οι εσωτερικές εικόνες παραπέμπουν περισσότερο σε καρτούν από ότι το εξώφυλλο Αρκετή λεπτομέρεια στα περιβάλλοντα, τα αντικείμενα, στον χώρο και τα τοπία		1 εικόνα ανά σελίδα, αλλά και μέσα στο κείμενο που «διακόπτει» τον λόγο Λειτουργούν κυρίως υποστηρικτικά προς το κείμενο Οι εικόνες συνήθως δεν βρίσκονται στο ίδιο σημείο με το λόγο του κειμένου Κάτω από τις εικόνες υπάρχει και μια πρόταση μέσα από το κείμενο ως επεξήγηση της εικόνας	
Έτος έκδοσης: 2004 Εκδότης: Παπαδόπουλος			

Σύνολο εικόνων: 10 εικόνες στο εσωτερικό

1 εικόνα ανά 4-5 σελίδες

Χαρακτηριστικά εικόνων

Σχέση εικόνας - λόγου

Ασπρόμαυρες εικόνες

Το εξώφυλλο αποτελεί τη μοναδική πολύχρωμη εικόνα

Για την δημιουργία του εξωφύλλου χρησιμοποιήθηκε **γραφιστική (graphic design)** και παρουσιάζει την πρωταγωνίστρια

Σύγχρονη ψηφιακή εικονογράφηση, ρεαλισμό, ατμοσφαιρικό φως και συναισθηματικό βάθος, αποδίδοντας την ηρωίδα με ποιότητα

Οι χαρακτήρες έχουν δημιουργηθεί με **μοντέρνο τρόπο** και αρκετή **θεατρικότητα**, ειδικότερα στα μάτια τους, στο στόμα τους και στα χέρια τους.

Υπάρχουν εικόνες οι οποίες είναι «**σκοτεινές**» τόσο **συναισθηματικά** όσο και **χρωματικά**

Η καθεμία εικόνα είναι σε **ξεχωριστή σελίδα** από το κείμενο, **απέναντι** από το κομμάτι αφήγησης που απεικονίζουν

Ισορροπία μεταξύ κειμένου και εικόνας

Ανταπόκριση στα λόγια του κειμένου

Έτος έκδοσης: 2020

Εκδότης: Μίνωνας

Σύνολο εικόνων: 16 εικόνες στο εσωτερικό

1 εικόνα ανά δεύτερη σελίδα

Χαρακτηριστικά εικόνων

Σχέση εικόνας - λόγου

Πολύχρωμες εικόνες Το εξώφυλλο πολύχρωμο Οι ζωγραφιές είναι φτιαγμένες χωρίς έντονες γραμμές, μινιμαλισμός, με απαλά χρώματα Οι εκφράσεις δεν είναι έντονες Εκσυγχρονισμός στον τρόπο ζωγραφικής Το εξώφυλλο παρουσιάζει την πρωταγωνίστρια	Οι εικόνες βρίσκονται ακριβώς απέναντι από το κομμάτι του κειμένου που αναφέρονται Λειτουργούν με παραστατικό τρόπο
---	---

Πίνακας 4-4: Εξώφυλλο Παρουσίαση εικόνων μέσα στα βιβλία – Μικρό σπίτι στο λιβάδι

Έτος έκδοσης: Μικρό σπίτι στο λιβάδι-Βιβλίο Δεύτερο Εκδότης: Άγκυρα			
Σύνολο εικόνων: 19 εικόνες στο εσωτερικό του βιβλίου 1 εικόνα ανά 8 σελίδα (1979, 2004) Οι εικόνες είναι τοποθετημένες με «αφηρημένο» τρόπο ανά τις σελίδες (2020)			
Χαρακτηριστικά εικόνων		Σχέση εικόνας - λόγου	
Ασπρόμαυρες εικόνες Η τεχνική που είναι χαρακτηριστική της δεκαετίας του '70 και ονομάζεται μοντερνισμός (1979) Οι εκφράσεις των χαρακτήρων είναι έντονες αλλά χωρίς αίσθηση υπερβολής Ζωγραφισμένα τα τοπία που διαδραματίζονται τα γεγονότα Το εξώφυλλο είναι πολύχρωμο Στο απεικονίζεται η εξώφυλλο οικογένεια Ίνγκαλς (1979) Στο οπισθόφυλλο υπάρχει σχεδιασμένος ένας ινδιάνος με την σκηνή του		Οι εικόνες βρίσκονται πριν το κομμάτι του λόγου στο οποίο αναφέρονται Οι ζωγραφιές στο έργο αποτελούν μεγάλο βοήθημα για την εξιστόρηση Ταιριάζουν με τα γεγονότα της αφήγηση Κάτω από τις εικόνες υπάρχει και μια πρόταση μέσα από το κείμενο ως επεξήγηση της εικόνας 1 εικόνα που συνοδεύει και την περίληψη του κειμένου στο εσωτερικό του βιβλίου (1979)	

Το εξώφυλλο είναι δημιούργημα ξυλομπογιάς , με το χέρι (2004) , (2020)	
---	--

4.1.2. Σύγκριση εικόνων των βιβλίων Πολυάννα

Τα τρία εξώφυλλα της Πολυάννας εκφράζουν τρεις εντελώς διαφορετικές αισθητικές εποχές: το πρώτο, με τη vintage pulp-comic εικονογράφηση, είναι έντονο, δραματικό και εξωστρεφές, ζωγραφισμένο στο χέρι με πολύχρωμη ενέργεια, το δεύτερο, σύγχρονη ψηφιακή εικονογράφηση (graphic design), ατμοσφαιρικό φως και συναισθηματικό βάθος, αποδίδοντας την ηρωίδα με ποιότητα ενώ το τρίτο, με μινιμαλιστικό γραφιστικό στοιχείο, χρησιμοποιεί αφαιρετικά σχήματα και έντονα επίπεδα χρώματα για μια πιο συμβολική και μοντέρνα εκδοχή της Πολυάννας. Οι τρεις ελληνικές εκδόσεις της «Πολυάννα» παρουσιάζουν σημαντικές διαφοροποιήσεις στην εικονογράφηση, οι οποίες αντανακλούν τόσο τις αισθητικές τάσεις της εποχής τους όσο και τη στόχευση του εκδότη ως προς το αναγνωστικό κοινό. Η έκδοση της Άγκυρας 1978, αποτελεί κλασσικό παιδικό βιβλίο της εποχής όπου χρησιμοποιούνται, λιτές, ασπρόμαυρες εικονογραφήσεις με απλή γραμμή και περιορισμένη παρουσία, λειτουργώντας με υποστηρικτικό τρόπο στο κείμενο ,πρόκειται για μια προσέγγιση που ενισχύει τον λογοτεχνικό χαρακτήρα του έργου και απευθύνεται σε αναγνώστες που βασίζονται πρωτίστως στη γραπτή αφήγηση. Η έκδοση των Εκδόσεων Παπαδόπουλος (2004) διατηρεί την ισορροπία μεταξύ κειμένου και εικόνας, με μια περισσότερο μελετημένη, καθαρή και κλασική εικονογράφηση, που παραμένει διακριτική αλλά υποστηρίζει την απεικόνιση των χαρακτήρων και της δράσης. Αντίθετα, η σύγχρονη έκδοση των Εκδόσεων Μίνωας (2020) υιοθετεί μια πλήρως ανεπτυγμένη, έγχρωμη και δυναμική εικονογραφική προσέγγιση, χαρακτηριστική των σύγχρονων παιδικών βιβλίων, όπου οι εικόνες αναλαμβάνουν ενεργό αφηγηματικό ρόλο και καθιστούν το έργο άμεσα προσβάσιμο και οπτικά ελκυστικό σε μικρότερα παιδιά.

4.1.3. Σύγκριση εικόνων των βιβλίων Μικρό Σπίτι στο Λιβάδι- Β'Βιβλίο

Αν και οι εικόνες είναι πανομοιότυπες μέσα στο εσωτερικό του βιβλίου υπάρχουν κάποιες διαφορές. Πρώτον, στην τελευταία έκδοση (2020) υπάρχουν μικρές, διακριτικές ζωγραφίες που διακοσμούν την σελίδα από την αρχή μέχρι το τέλος οι όποιες είναι είτε μικρότερες αντιγραφές μιας μεγαλύτερης εικόνας του βιβλίου , είτε είναι απλά σχέδια που δεν έχουν κάποιον περαιτέρω ρόλο. Δεύτερον, στην πρωτότυπη έκδοση στην αρχή του βιβλίου υπάρχει μια εικόνα η οποία δεν σχεδιάστηκε στις ακόλουθες εκδόσεις που εμφανίζεται η μαμά των

κοριτσιών (Καρολίνα) ο πατέρας των κοριτσιών (Τσάρλς) πάνω στην άμαξα να κοιτούν μακριά με χαμόγελο και τον τίτλο ακριβώς στην βάση της εικόνας μαζί με την περίληψη του κειμένου, μοτίβο που δεν ξανά υπήρξε στα επόμενα. Τρίτον, οι εικόνες σε κάθε έκδοση βρίσκονται σε διαφορετικό σημείο βάσης της αφήγησης, για παράδειγμα την έκδοση του 1979 και του 2004 οι ζωγραφίες τους λαμβάνουν μέρος πριν την αφήγηση σε αντίθεση με την έκδοση του 2020 που οι εικόνες βρίσκονται μετά την αφήγηση. Τέταρτον, τα εξώφυλλα μοιράζονται κάποια κοινά: είναι οι μοναδικές πολύχρωμες εικόνες καθώς η έκδοση του 2004 κι του 1979 έχουν ομοιότητα στο πράσινο χρώμα, που περιβάλλει το εξώφυλλο και το οπισθόφυλλο, στοιχείο που παραπέμπει στη φύση, αντιθέτως η το εξώφυλλο του 2020 είναι μια ενιαία πιο κοντινή εικόνα που πιάνει ολόκληρη τη σελίδα και με το οπισθόφυλλο. Τέλος η έκδοση του 1979 ξεχωρίζει από τις άλλες δυο γιατί στα εξώφυλλα τους παρουσιάζεται η ίδια εικόνα με ελάχιστες παραλλαγές. Η εικόνα της πρώτης έκδοσης είναι σχεδιασμένη με «παλαιομοδίτικο» τρόπο και παρουσιάζει τα τέσσερα μέλη της οικογένειας Ίνγκαλς (Τσαρλς Ίνγκαλς , Καρολίνα Ίνγκαλς , Λώρα Ίνγκαλς και Μαίρη Ίνγκαλς). Το οπισθόφυλλο είναι συνδεδεμένο με το εξώφυλλο και υπάρχει ζωγραφισμένος ένας ινδιάνος με το άλογο του και τη σκηνή του, καθώς η εμφάνιση κι κινήσεις του είναι άγριες. Πέμπτον, η διαφορά στις δύο νεότερες εκδόσεις με την πρωτότυπη είναι η εικόνα που απεικονίζει μόνο τις δύο βασικές πρωταγωνίστριες την Λώρα και την Μαίρη οι οποίες κατέχουν ένα μεγάλο κομμάτι στο εξώφυλλο με την χαρακτηριστική τους εμφάνιση, η Λώρα η μικρότερη με τις κλασικές κοτσίδες κι Μαίρη η μεγαλύτερη με την πιο σοβαρή εμφάνιση και τα ξανθά μαλλιά. Οι αλλαγές χαρακτηρίζουν την εποχή που οι καλλιτέχνες προτιμούν τον ρεαλισμό δίνοντας έμφαση στην αποτύπωση της πραγματικότητας και όχι στην ωριοποίηση. Έτσι, μέσα από τις εικόνες περιγράφονται χωρίς λόγια οι περιπέτειες της οικογένειας Ίνγκαλς οι οποίες κρατούν «συντροφιά» στον αναγνώστη, τραβούν την ενδιαφέρον των παιδιών , φέρνουν σε επαφή τους μικρότερους αναγνώστες με την όμορφη πλευρά της διαφορετικότητας και τέλος μεταφέρουν την αισιοδοξία που χαρακτηρίζει το συγκεκριμένο βιβλίο.

4.2. Συνοπτική παρουσίαση του λόγου των βιβλίων

Στον παρακάτω πίνακα θα γίνει παρουσίαση του λόγου των βιβλίων, τα χαρακτηριστικά λόγου, το ύφος καθώς και τα χαρακτηριστικά των διαλόγων. Μέσα από αυτήν την παρουσίαση ερευνάτε ο τρόπος που διάλεξαν οι συγγραφείς να διαμορφώσουν το κείμενο τους, μέσα από την γλώσσα, το λεξιλόγιο , τον ρόλο του διαλόγου και άλλα πολλές ιδεομορφίες. Ο λόγος των βιβλίων το Μικρό Σπίτι στο Λιβάδι-Βιβλίο Δεύτερο είναι κοινός καθώς δεν υπήρξαν

παραλλαγές από την πρωτότυπη έκδοση. Σε αντίθεση με την Πολυάννα που μέσα στο χρόνο υπήρξαν διαφοροποιήσεις.

Πίνακας 4-5: Παρουσίαση του λόγου μέσα στα βιβλία

Βιβλίο	Χαρακτηριστικά λόγου	Ύφος λόγου	Χαρακτηριστικά διαλόγων
Πολυάννα-Το παιχνίδι της χαράς Εκδόσεις Άγκυρα (1978)	Ανάμειξη δημοτικής και καθαρεύουσας Σύστημα τονισμού πολυτονικό Ήπια/εκλαϊκευμένη καθαρεύουσα Περιγραφικές τοποθετήσεις Μεγάλη εκφραστικότητα	Ελαφρώς επίσημο Ήπια λογοτεχνική απόχρωση Στοχαστικό και περιγραφικό Περιγραφές αρκετά γλαφυρές Αίσθηση παιδικότητας και ξεγνασιάς Τόνος ηθικοδιδασκτικός	Διατήρηση επισημότητας : οι χαρακτήρες, ακόμη και όταν είναι παιδιά, συχνά μιλούν με τρόπο πιο προσεγμένο και ευθυτενή σύνταξη Αμεσολάβητος διάλογος
Πολυάννα Εκδόσεις Παπαδόπουλος (2004)	Μεταξύ «παραδοσιακής» και «μοντέρνας» μεταφραστικής προσέγγισης Ισορροπία ανάμεσα στη σαφήνεια και στην λογοτεχνική αξιοπρέπεια Σύντομες προτάσεις	Ουδέτερο και λιγότερο διδακτικό Περισσότερη φυσικότητα	Αυθόρμητοι Αποκτούν μεγαλύτερη ζωντάνια

	Έμφαση στην απόδοση συναισθημάτων και ηθικών συγκρούσεων με τρόπο πιο αναγνωρίσιμο		
Πολυάννα Εκδόσεις Μίνωας (2020)	Σύντομα συντακτικά σχήματα Αρκετή «προφορικότητα» Λιγότερα επίθετα «Καθαρές» εικόνες Δίνεται βαρύτητα στο συναίσθημα και στην ψυχολογία των χαρακτήρων Λιγότερο παιδαγωγικό ύφος	Ζωντανό Άμεσο Σύγχρονο	Πραγματική καθημερινή ομιλία Αυθόρμητοι Υπάρχει ένας τόνος ευγένειας
Μικρό Σπίτι στο Λιβιάδι- Β'Βιβλίο Εκδόσεις Άγκυρα (1979), (2004), (2020)	Σύστημα τονισμού πολυτονικό (1979) Προτάσεις πιο εκτενείς, συχνά πολυμερείς «Ορθή» γλωσσική χρήση Η αυθόρμητη παιδική ματιά και ο απλός ρυθμός συχνά	Επίσημο Υπάρχει σαφήνεια Διδακτικότητα Αίσθηση σταθερότητας Οικογενειακό Παραδοσιακό Ηθικοπλαστικό	Λιγότερο αυθόρμητοι Αποδίδονται με σαφήνεια και συνοχή Λιγότερη παιδικότητα

	μετασχηματίζονται σε πιο τυπική γλώσσα Διατήρηση της γραμμικής, «ήρεμης» αφήγησης		
--	---	--	--

4.2.1. Σύγκριση του λόγου των βιβλίων Πολυάννα

Η συγκριτική μελέτη των τριών ελληνικών εκδόσεων του Πολυάννα, όπως αυτές εκδόθηκαν από τον οίκο Άγκυρα (1978), τον Παπαδόπουλο (2004) και τον Μίνωα (2020), επιτρέπει την εξέλιξης των μεταφραστικών προσεγγίσεων στην παιδική λογοτεχνία στην Ελλάδα κατά τις τελευταίες δεκαετίες. Τα γλωσσικά και υφολογικά χαρακτηριστικά κάθε μετάφρασης αντανακλούν όχι μόνο τη μεταφραστική φιλοσοφία του εκάστοτε μεταφραστή, αλλά επίσης τις κυρίαρχες αντιλήψεις της εποχής σχετικά με το πώς «πρέπει» να γράφεται και να μεταφράζεται η παιδική λογοτεχνία. Η μετάφραση του 1978 (Άγκυρα) χαρακτηρίζεται από την επίδραση της μεταπολεμικής μεταφραστικής παράδοσης, η οποία προέκρινε έναν λόγο πιο επίσημο και συχνά «λογιοπρεπή», ακόμη και σε κείμενα για νεαρό κοινό. Αποτυπώνεται μια αντίληψη της παιδικής λογοτεχνίας ως μέσου ηθικής αγωγής: η γλώσσα δεν αποτελεί απλώς φορέα αφήγησης, αλλά λειτουργεί και ως πρότυπο «ορθής χρήσης» της ελληνικής. Με τη μετάφραση του 2004 (Παπαδόπουλος) διαπιστώνεται μια καθαρή μετατόπιση προς μια πιο σύγχρονη, λειτουργική και επικοινωνιακά άμεση χρήση της ελληνικής γλώσσας. Ο λόγος γίνεται αισθητά πιο φυσικός, αποφεύγοντας ωστόσο την υπερβολική καθημερινότητα, επιτυγχάνεται μια ισορροπία ανάμεσα στην αναγνωσιμότητα και στη λογοτεχνική ποιότητα. Οι διάλογοι αποκτούν μεγαλύτερη ζωντάνια και αποδίδουν πιο πειστικά τις φωνές των παιδικών χαρακτήρων. Η πιο πρόσφατη έκδοση του 2020 (Μίνωας) ακολουθεί τις διεθνείς τάσεις που προκρίνουν μια απόδοση έντονα προφορική, άμεση και συναισθηματικά «προσβάσιμη». Εδώ η γλώσσα της αφήγησης χαρακτηρίζεται από απλότητα και ροή, με σύντομες προτάσεις, καθαρό λεξιλόγιο και έμφαση σε μια κινηματογραφική αίσθηση ρυθμού.

Ο προσανατολισμός είναι ξεκάθαρα προς την ενσυναίσθηση και την ψυχολογική εγγύτητα, ο αναγνώστης καλείται να βιώσει τα συναισθήματα των χαρακτήρων από μέσα, και όχι να τα παρακολουθήσει εξωτερικά μέσω περιγραφικών σχολίων του αφηγητή. Η μετάφραση επιδιώκει να συμβαδίσει με τις γλωσσικές εμπειρίες των σημερινών παιδιών, αποφεύγοντας «γλωσσικές δυσκολίες» που θα δυσχέραιναν την πρόσληψη του κειμένου. Συνοψίζοντας, η μετάφραση του 1978 προτεραιότητα αποτελεί η γλωσσική ικανονικότητα και ο παιδαγωγισμός. Η μετάφραση του 2004 λειτουργεί ως μεταβατικό στάδιο προς πιο φυσικό και αναγνώσιμο ύφος και η μετάφραση του 2020 υιοθετεί πλέον τις σύγχρονες αρχές της παιδικής λογοτεχνίας, με έμφαση στην προφορικότητα, στη συναισθηματική αμεσότητα και στη γλωσσική οικονομία. Έτσι, οι τρεις εκδόσεις δεν αποτελούν απλώς διαφορετικές μεταφράσεις του ίδιου έργου, αλλά μαρτυρούν την ιστορική εξέλιξη των ελληνικών αντιλήψεων για την παιδική ηλικία, τον ρόλο της λογοτεχνίας και τη σχέση μεταξύ γλώσσας και αναγνωστικής εμπειρίας.

4.2.2. Σύγκριση του λόγου των βιβλίων Μικρό Σπίτι στο Λιβάδι-Β' Βιβλίο

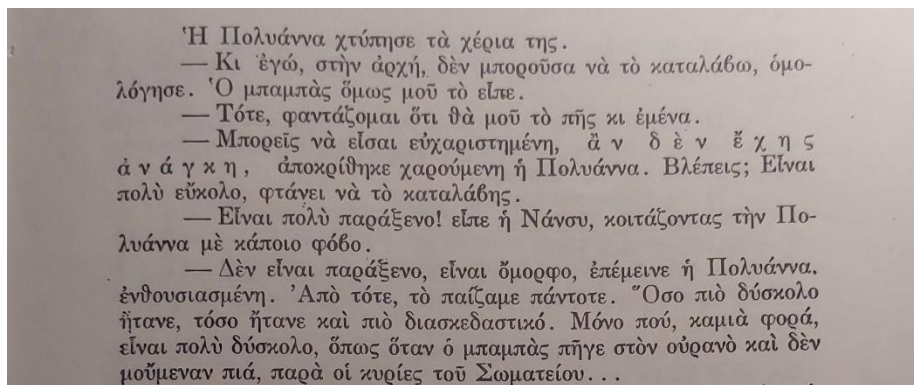
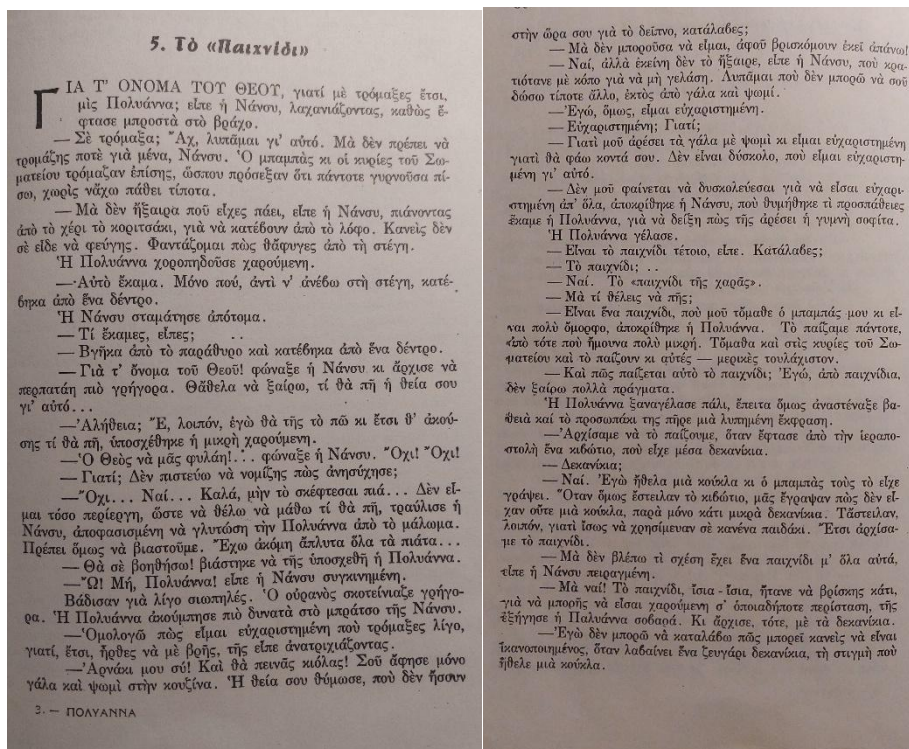
Ο λόγος και στα τρία βιβλία «Το μικρό σπίτι στο λιβάδι» είναι πανομοιότυπος με την μοναδική διαφορά ότι στην εκδοχή του 1979 ο τρόπος γραφής είναι πολυτονικός και η γλώσσα ελαφρώς καθαρεύουσα λόγω της εποχής.

4.3. Παρουσίαση και σύγκριση της έννοιας του παιχνιδιού

4.3.1. Παρουσίαση και σύγκριση παιχνιδιού των βιβλίων Πολυάννα

«Πολυάννα» Το παιχνίδι της χαράς (1978)

Εικόνα 1: Παραδείγματα κειμένου

Εικόνα 4-1: Παραδείγματα κειμένου

«Πολυάννα» (2004)

Ἡ Νάνσυ ἔφτασε τρέχοντας στὴν κορυφὴ καὶ στάθηκε λαχανιασμένη μπροστὰ στὴν Πολυάννα.

«Με κατατρόμαζες μικρὴ μου» εἶπε «Δεν ἤξερα ποῦ εἶχες πάει. Ἀπὸ τὴ στέγη κατέβηκες καὶ δεν σε πήρε κανένας εἶδση».

«Λυτάμαι πολὺ αν σε τρώαξα ἀλλὰ δεν πρέπει νὰ φοβάσαι γιὰ μένα Νάνσυ. Δεν παθαίνω ποτὲ τίποτα» ἀπάντησε καθὼς κατέβαινε μαζί με τὴ νεαρὴ κοπέλα τὸ λόφο. « Βγήκα ἀπὸ τὸ παράθυρο τοῦ δωματίου μου καὶ κατέβηκα ἀπὸ τὰ κλαδιά ενός δέντρου»

«Αν το μάθει ἡ θεία σου...»

«Γιατί νομίζεις ὅτι ἀνησυχῇ;»

«Μην το σκέφτεσαι αυτό τώρα. Βιάσου όμως να γυρίσουμε , γιατί έχω αφήσει άπλυτα τα πιάτα...»

«Θα σε βοηθήσω εγώ να τα πλύνεις» είπε αυθόρμητα η Πολυάννα. «Θέλω όμως να σου εξομολογηθώ ότι χάρηκα πολύ που ήρθες να με αναζητήσεις!»

Η Νάνσι συγκινήθηκε από τα λόγια της μικρής και την έσφιξε πάνω της. «Καημενούλα μου, θα πεινάς πολύ αλλά μόνο γάλα και ψωμί θα βρεις στην κουζίνα. Η θεία σου θύμωσε που δεν παρουσιάστηκες την ώρα του βραδινού και σε έβαλε τιμωρία».

«Μα πώς θα μπορούσα να είμαι ταυτόχρονα σε δύο μέρη!» .«Πάντως, είμαι χαρούμενη που με τιμώρησε , γιατί μου αρέσει το γάλα αλλά και γιατί θα φάω μαζί σου στην κουζίνα. Δεν είναι καθόλου δύσκολο να νιώσω ευχαριστημένη!»

«Αυτό βλέπω και εγώ» είπε η Νάνσι. «Πάντα βρίσκεις κάτι που να σε κάνει χαρούμενη»

«Αυτό είναι το παιχνίδι» απάντησε με απόλυτη φυσικότητα η Πολυάννα.

«Ποιο παιχνίδι;»

«Το παιχνίδι της χαράς. Μου το έμαθε ο μπαμπάς μου. Είναι πολύ όμορφο και το παίζω από πολύ μικρή. Το πρωτόπαιξα με τον μπαμπά μου όταν έφτασε στην ιεραποστολή ένα δέμα με δεκανίκια. Εγώ ήθελα πολύ μια κούκλα, κι όταν είδα τα δεκανίκια , απογοητεύτηκα πάρα πολύ. Τα έστειλαν γιατί μπορεί να ήταν χρήσιμα σε κάποιο άλλο παιδί , αλλά εγώ ήθελα μια κούκλα. Τότε ξεκινήσαμε για πρώτη φορά να παίζουμε αυτό το παιχνίδι»

«Δεν καταλαβαίνω τι σχέση έχει ένα παιχνίδι με την ιστορία που μου ανέφερες» είπε σατισμένη η Νάνσι.

«Μα αυτό είναι το παιχνίδι» εξήγησε η Πολυάννα. «Να βρίσκεις κάτι που θα σε κάνει να αισθάνεσαι ευχαριστημένη ακόμα και σε πολύ άσχημες καταστάσεις».

«Και τι ήταν αυτό που θα σε έκανε να αισθάνεσαι χαρούμενη όταν αντί για κούκλα βρέθηκες με ένα ζευγάρι δεκανίκια;».

«Το ότι δεν τα χρειαζόμουν. Αυτό μου εξήγησε κι ο μπαμπάς τότε» είπε χαμογελώντας η Πολυάννα «δεν είναι δύσκολο να το καταλάβεις. Όταν δεν έχεις ανάγκη κάτι , είσαι ευχαριστημένη!»

«Είναι πολύ παράξενο παιχνίδι» είπε η Νάνσι

«Είναι πολύ όμορφο και το έμαθα και στις κυρίες του Συλλόγου να το παίζουν μαζί μου. Όταν όμως πήγε στον ουρανό ο μπαμπάς μου , ήταν πολύ δύσκολο να το παίξω....»

«Πολυάννα» (2020)

Αργότερα, όταν η Νάνσι έτρεξε να ψάξει την Πολυάννα, τη βρήκε να κάθεται στον απέναντι γκρεμό και να ανασαίνει βαθιά τον καθαρό αέρα.

-Κατέβηκα από τη σοφίτα σκαρφαλώνοντας στα κλαδιά των δέντρων, την πληροφόρησε

-Αχ, Πολυάννα, δεν σκέφτεσαι καθόλου τη θεία σου...ήδη είπε να φας ψωμί και γάλα στην κουζίνα επειδή δεν ήρθες στο δείπνο στην ώρα σου. Κι εγώ τρόμαξα τόσο πολύ που δεν σε βρήκα στο δωμάτιό σου...

-Χαίρομαι που τρόμαξες, γιατί έτσι έτρεξες να με βρεις. Και χαίρομαι που θα φάω ψωμί και γάλα στην κουζίνα, γιατί έτσι θα έχω εσένα για παρέα!

-Πόσο εύκολα νιώθεις χαρούμενη για όλα...παρατήρησε η Νάνσι.

-Έτσι είναι το «παιχνίδι», της είπε συνωμοτικά το κορίτσι

-Το... «παιχνίδι»;

-Ναι το «παιχνίδι της χαράς». Μου το έμαθε ο μπαμπάς μου.

-Και πώς παίζεται αυτό το παιχνίδι; απόρησε η Νάνσι

-Με το να βρίσκεις κάτι που να σε κάνει χαρούμενο σε οτιδήποτε σου συμβαίνει.

-Δεν καταλαβαίνω, μουρμούρισε εκείνη.

-Δηλαδή, να , μια φορά είχε ζητήσει μια κούκλα με το επόμενο δέμα της ιεεροποστολής που θα ερχόταν στην ενορία μας , μα όταν έφτασε και το ανοίξαμε , είδα πως μέσα είχε δεκανίκια.

-Μα, δεν καταλαβαίνω...Πώς γίνεται να είσαι χαρούμενη επειδή πήρε δεκανίκια; Απόρησε η Νάνσι

-Μπορείς να είσαι χαρούμενη επειδή δεν τα χρειαζόσαι! Απάντησε θριαμβευτικά η Πολυάννα. Είδες εύκολο που είναι;

4.3.2. Παρουσίαση παιχνιδιού των βιβλίων Μικρό Σπίτι στο Λιβάδι-Β' Βιβλίο

«Η Μαίρη κι Λώρα άρχισαν την εξερεύνηση. Δεν έπρεπε να βέβαια να απομακρυνθούν από το αμάξι , μα έλα πάλι που ήταν τόσο διασκεδαστικό να παίζεις μέσα στο ψηλό χορτάρι, στη λιακάδα και στον αγέρα. Μεγάλα κουνέλια έτρεχαν τρομαγμένα και πουλάκια πετούσαν χαρούμενα. Τα μικρά πουλάκια του αγρού είχαν γεμίσει τα αγριόχορτα με τις μικρές φωλιές τους. Και παντού, μα παντού , έβλεπες να τρέχουν μικροί ραβδωτοί , καστανοί σκίουροι.

Αυτά τα μικρά πλασματάκια ήταν θαρρείς , από βελούδο. Είχαν γυαλιστερά , στρογγυλά ματάκια , ζαρωμένες μυτούλες και μικρούτσικα ποδαράκια. Ξεπηδούσαν από τρύπες της γης και στεκόταν ακίνητα κοιτώντας τη Μαίρη και Λώρα. Δίπλωναν τα ποδαράκια τους στο στήθος και ήταν ίδια με μικρά ξύλα πάνω στο χώμα. Μόνο τα φωτεινά τους μάτια άστραφταν.

Η Μαίρη κι Λώρα ήθελαν πολύ να πιάσουν ένα να το χαρίσουν στη μαμά. Εκατό φορές κόντεψαν να το πιάσουν. Το σκιουράκι στεκόταν τελείως ακίνητο κι ήταν σίγουρες πως το είχαν στο χέρι- και μετά μόλις το άγγιζες εκείνο είχε κιόλας χαθεί. Και πλάι στο χέρι τους, έμενα μονάχα μια στρογγυλή τρύπα στη γη.

Η Λώρα έτρεχε ολόγυρα χωρίς να μπορέσει να τσακώσει κανένα. Η Μαίρη πάλι στεκόταν τελείως ακίνητη δίπλα σε μια τρύπα , περιμένοντας με υπομονή να ξεμυτίσει κανένα ζωάκι από εκεί , μα ενώ γύρω της πηδοκοπούσαν ένα σωρό , από αυτήν την τρύπα δεν έβγαине κανένα.

4.3.3. Σύγκριση του παιχνιδιού των βιβλίων Πολυάννα

Και στις τρεις εκδοχές, το παιχνίδι αποτελεί κεντρικό άξονα της φιλοσοφίας της Πολυάννας και λειτουργεί ως πλαίσιο κατανόησης του χαρακτήρα της. Το βασικό παράδειγμα με τα δεκανίκια παραμένει κοινό και αναδεικνύεται ως το θεμέλιο της αισιόδοξης στάσης που της δίδαξε ο πατέρας της ωστόσο, το εύρος και το βάθος της περιγραφής του παιχνιδιού ποικίλλει. Στις δύο σύγχρονες σκηνές, η παρουσίαση του παιχνιδιού είναι άμεση, λιτή και έντονα προσανατολισμένη στη συμπεριφορά της Πολυάννας: δίνεται έμφαση στο πόσο αυθόρμητα το εφαρμόζει και στο πώς μετατρέπει καθημερινές δυσκολίες όπως την τιμωρία ή τον φόβο της Νάνσι σε αφορμές χαράς. Αντίθετα, στην έκδοση του 1979, η περιγραφή τείνει να είναι εκτενέστερη και πιο στοχαστική συχνά ενσωματώνει περισσότερη συναισθηματική φόρτιση, διευρύνοντας το πλαίσιο γύρω από το οποίο διαμορφώθηκε το παιχνίδι και αναλύοντας περισσότερο τη σχέση της Πολυάννας με τον πατέρα της καθώς και το ψυχολογικό υπόβαθρο της ανάγκης για αισιοδοξία. Ενώ στις νεότερες αποδόσεις το παιχνίδι παρουσιάζεται ως μια

απλή, σχεδόν «παιχνιδιάρικη» πρακτική που η Πολυάννα εφαρμόζει καθημερινά χωρίς δεύτερη σκέψη, στην παλαιότερη έκδοση αποδίδεται ως βαθύτερο εργαλείο επιβίωσης, συνυφασμένο με την απώλεια, τη δοκιμασία και την ανάγκη της πρωταγωνίστριας να διατηρήσει την ελπίδα μέσα σε δύσκολες συνθήκες. Παρά τις διαφορές στον βαθμό ανάλυσης, το παιχνίδι σε όλες τις εκδοχές λειτουργεί ως καθρέφτης της προσωπικότητας της Πολυάννας και ως μηχανισμός μεταμόρφωσης της πραγματικότητας, τονίζοντας την ικανότητά της να βρίσκει χαρά σε κάθε κατάσταση.

4.3.4. Σύγκριση του παιχνιδιού των βιβλίων Μικρό σπίτι στο λιβάδι- Βιβλίο Δεύτερο

Στα συγκεκριμένα βιβλία ο λόγος είναι ίδιος και στις τρεις εκδόσεις με αποτέλεσμα να μην αλλάζουν οι λέξεις άρα και το νόημα του παιχνιδιού.

5. Συμπεράσματα

Μέσα από την έρευνα των εικόνων , του λόγου , του παιχνιδιού των δύο αυτών βιβλίων «Πολυάννα, Το παιχνίδι της χαράς» , «Το μικρό σπίτι στο λιβάδι»-Βιβλίο Δεύτερο, φαίνεται να πληρούν πιστά τις προδιαγραφές ενός παιδικού βιβλίου με εικόνες. Δηλαδή , αναφορικά με τις εικόνες βρίσκονται κοντά στο κείμενο στο οποίο αναφέρονται και γίνονται αρμονικό κομμάτι της ιστορίας βοηθώντας τον αναγνώστη να αντιληφθεί καλύτερα την ιστορία, να καταστήσει την ανάγνωση πιο ευχάριστη και να δημιουργήσει τα ανάλογα συναισθήματα. Οι εικόνες δεν λειτουργούν απλώς σαν ζωγραφιές αλλά σαν βοηθήματα τα οποία και «προσαρμόζονται» στην αισθητική της εποχής και στις ανάγκες του κειμένου. Τέλος, τα εξώφυλλα φέρνουν σε επαφή τον αναγνώστη με την εικόνα των πρωταγωνιστών πράγμα που αποτελεί ένα από τα κυριότερα χαρακτηριστικά των παιδικών βιβλίων με εικόνες (Χαντ, 1996).

Επιπλέον, μέσα από τον λόγο των κειμένων γίνεται αντιληπτή η αξία του παιχνιδιού και πως τα παιδιά ακόμα και στις πιο δυσμενείς συνθήκες μπορούν και προσαρμόζουν το παιχνίδι τους. Από την πρωταγωνίστρια Πολυάννα που βρισκόταν σε ένα σπίτι με την αυστηρή της θεία η οποία δεν της άρεσαν τα παιχνίδια μέχρι και την Λώρα και την Μαίρη που βρίσκονταν σε μια «νομαδική» ζωή, μακριά από τον πολιτισμό, πάντα κατάφερναν και βρίσκαν τρόπους να διασκεδάζουν παράλληλα με τον κόσμο των ενηλίκων (Sturrock and Else, 1998) .

Ειδικότερα, στην περίπτωση της Πολυάννας αποτελούσε κυρίαρχο στοιχείο στην ζωή της, μέσα από την φαντασία της «δημιουργούσε» κόσμους και συνθήκες που της απέσυραν τα απαισιόδοξα και μονότονα συναισθήματα των ενηλίκων δίνοντας ένα δικό της νόημα στις καταστάσεις. Η Πολυάννα μέσα από την ιστορία της παρουσιάζει ότι τα παιδιά έχουν επαφή με την πραγματικότητα , αντιλαμβάνονται τις δύσκολες συνθήκες όμως έχουν έναν μοναδικό τρόπο να δίνουν την δική τους ερμηνεία καθώς η αλήθεια και τα έντονα δυσάρεστα συναισθήματα είναι κάτι το οποίο θα τα δυσκολέψει (Sheridan, 1977). Πιο συγκεκριμένα, το λεγόμενο «παιχνίδι της χαράς» είναι η ικανότητα να βλέπει πάντα την αισιόδοξη πλευρά κάτι το οποίο της το δίδαξε ο πατέρας της ο οποίος σύμφωνα με την ιστορία έχει πεθάνει. Όλο αυτό αποτελεί δικλίδα ασφαλείας για την Πολυάννα, δηλαδή αντιμετωπίζει τις καταστάσεις μέσα από το παιχνίδι , προσπαθεί μέσα από τις ενέργειες της να «τραβήξει» την προσοχή της θείας της και της Νάνσι , θέλει να γίνει κομμάτι του νέου της σπιτιού χωρίς όμως να ξεχνάει τον χαμό του πατέρα της και χωρίς να αλλοιώνεται ο χαρακτήρας της (Linqvist, 1995).

Από την άλλη μεριά , το Μικρό σπίτι στο λιβάδι παρουσιάζει το παιχνίδι με διαφορετικό τρόπο. Η Λώρα κι Μαίρη είναι δύο αδερφές που ζουν σε ένα σπίτι έξω στην φύση σε ένα μεγάλο καταπράσινο λιβάδι με τους γονείς τους και τη μικρή τους αδελφή , οπότε το παιχνίδι είναι μόνο εξωτερικό, σε επαφή με το περιβάλλον. Συγκεκριμένα, μέσα από το κείμενο το παιχνίδι είναι καθαρά κινητικό και αυθόρμητο αφού τα κορίτσια φαίνεται να τρέχουν ελεύθερα να κυνηγήσουν ζωάκια , να λερώνονται στα χώματα και γενικότερα να μην υπάρχει κάποιος συντονισμός κι μοναδικό τους κίνητρο να είναι η διασκέδαση τους (Dockett, 1999). Όπως, ο λόγος του κειμένου έτσι και το παιχνίδι είναι πιο ανεπίσημος και αυθόρμητος δεν φαίνεται κάποιος απώτερος σκοπός πέραν από την ανάγκη των δύο πρωταγωνιστριών να μπορέσουν με αυτά που προσφέρει η φύση και τις σωματικές τους ικανότητες να ανακαλύψουν.

Αν μπορούσε να υπάρξει μια σύγκριση των δύο βιβλίων στο πλαίσιο του παιχνιδιού αλλά και τον τρόπο που εξελίσσονται τα γεγονότα είναι το εξής: από την μια η Πολυάννα είναι η μοναδική πρωταγωνίστρια στο έργο με αποτέλεσμα όλο το αφήγημα να εξελίσσεται γύρω από τις ανάγκες της , τις σκέψεις της και της επιθυμίες της. Δηλαδή, αποτελεί τον «πυρήνα» του έργου και οτιδήποτε πράζει παίζει σημαντικότερο ρόλο στην εξέλιξη της ιστορίας από οποιονδήποτε άλλον. Σε αντίθεση με την Λώρα και την Μαίρη που είναι εξίσου πρωταγωνίστριες , με την Λώρα να αποτελεί κατά κάποιον τρόπο ελάχιστα κεντρικότερο ρόλο, τα κορίτσια είναι μέρος ενός ευρύτερου συνόλου , της οικογένειας τους. Οι αποφάσεις κι σκέψεις τους δεν αποτελούν «άξονα» που κινεί από μόνος του το αφήγημα, όλοι έχουν μια ξεχωριστή θέση στο έργο και ο καθένας ξεχωριστά, ειδικότερα ο πατέρας του οποίου η γνώμη λόγω εποχής έχει περισσότερο «ενεργό» ρόλο στις πιο σημαντικές αποφάσεις. Η αντρική φιγούρα φαίνεται να «απουσιάζει» στην Πολυάννα χωρίς όμως αυτό να σημαίνει ότι δεν έπαιξε σημαντικό ρόλο στην ιστορία και στις απόψεις της πρωταγωνίστριας.

Τέλος , είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι η έρευνα θα μπορούσε να είχε διεξαχθεί με ποικίλους διαφορετικούς τρόπους και ερωτήματα. Δηλαδή, θα μπορούσαν να υπήρχαν περισσότερα δείγματα βιβλίων προς ανάλυση που να έχουν κοινό γνώμονα το παιχνίδι, παραδείγματος χάρι «Η Μαίρη Πόπινς» (1934) της συγγραφές Π.Λ Τράβερς , ή ακόμα να γίνει έρευνα αν υπάρχουν ελληνικά παιδικά εικονοβιβλία τα οποία να έχουν παρόμοια θεματολογία. Επιπρόσθετα θα μπορούσαν να προστεθούν περισσότερα ερευνητικά ερωτήματα αναφορικά με το πως τα συγκεκριμένα παιδικά λογοτεχνικά βιβλία επηρέασαν την παγκόσμια κουλτούρα, παραδείγματος χάρι το βιβλίο «Το Μικρό Σπίτι στο Λιβάδι» έγινε παγκοσμίως αναγνωρίσιμο αφού έγινε σειρά με την ονομασία «Little House on the Prairie».

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Κανατσούλη, Μ. (2018). *Εισαγωγή στην θεωρία και κριτική της παιδικής λογοτεχνίας σχολικής και προσχολικής ηλικίας*, 3^η εκδ., Θεσσαλονίκη: University Studio Press
- Π.Χαντ (1996). *Κριτική , Θεωρία και Παιδική Λογοτεχνία* (μτφρ. Ε. Σακελλαριάδου -Μ. Κανατσούλη), Πατάκης, Αθήνα, σελ. 235
- M.O. Grenby- K. Reynolds (2011). *Children's Literature Studies. A Research Handbook* , Palgrave Macmillan ,New York, σ. 15.
- Λ. Πέτροβιτς- Ανδρουτσοπούλου (1990). *Η παιδική λογοτεχνία στην εποχή μας*, Καστανιώτης , Αθήνα 1990 ,ςς. 138-140.
- P. Hollindale(1984). *Signs Of Childness in Children's Books* , Thimble Press ,Lockwood.
- J. Rose (1984). *The Case of Peter Pan: or The Impossibility of Children's Fiction* , Macmillan, London
- H. Καλλέργη (1992). Το πρόβλημα της ιδεολογίας στα παιδικά λογοτεχνήματα. *Νεοελληνική Παιδεία* 24, σ.33.
- Braun, V. & Clarke, V. (2012). Thematic analysis in: H. Cooper (επιμ.), *APA Handbook of Research Methods in Psychology*, Washington: American Psychological Association, (pp.51-77)
- Sheridan, M (2014) «*Το παιχνίδι στην πρώιμη παιδική ηλικία*» από την γέννηση στον έκτο χρόνο», Αθήνα: Κωσταντάρας Ιατρικές Εκδόσεις
- Sheridan , M. (1977). *Spontaneous Play in Early Childhood: From Birth to Six Years* (1st Edition). Windsor: NFER
- Sturrock, G, and Else, P (1998). *The playground as therapeutic space: playwork and healing* [known as 'The Colorado Paper']
- Fleer, M. (2018). *Το παιχνίδι στην προσχολική ηλικία από τις προσωπικές εμπειρίες στις σύγχρονες θεωρίες* , Θεσσαλονίκη: Σοφία
- Lindqvist, G (1995), *The aesthetic of play: a didactic study of play and culture in preschools*, Uppsala Studies in Education , vol. 62, p.234

Elkonin , DB (2005). On the historical origin of role play, *Journal of Russian and East European Psychology* , vol. 43, no.1 . pp. 49-89

Bruce , T (2005), “*Play , the universe and everything!*”, in J Moyles (ed.) , *The excellence of play* , 2nd edn, Maidenhead: Open University Press , pp-255-67

Dockett, S (1999), “*Thinking about play , playing about thinking*” in E Dau (ed.), *Child’s play: revisiting play in early childhood settings* , Sydney: McLennan and Petty , pp. 28-46

Van Oers, B (2010) , “*Children’s enculturation through play*” in J Moyles (ed.), *The excellence of play*, 2nd edn , Maidenhead: Open University Press, pp. 195-209